

ODLUKA I NALAZI

Datum usvajanja: 11. decembar 2020. godine

Slučaj br. 2016-23

Q.J.

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 11. decembra 2020. godine u sledećem sastavu:

G. Guénaél METTRAUX, predsedavajući član
Gđa Anna BEDNAREK, član
Gđa Anna AUTIO, član

Uz asistenciju:

G. Ronald Hooghiemstra, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2019. godine

Nakon razmatranja elektronskim putem shodno pravila 13(3) Pravilnika o radu Komisije, odlučuje kao što sledi:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalba u ovom slučaju je registrovana 30. juna 2016. godine.
2. Putem pisma 01. jula 2016. godine, Komisija je obavestila Misiju da je ovaj slučaj registrovan kod iste.
3. Dana 28. juna 2017. godine, komisija je zatražila od žalioaca da dostavi naknadne informacije povodom žalbe.
4. Dana 20. septembra i 17. oktobra 2017. godine, komisija je uputila još dva zahteva za naknadne informacije preko predstavnika Srpskih porodica Resursnog Centra za nestala lica (RCNL), NVO koja se nalazi u Prištini.

5. Dana 20. oktobra 2017. godine, komisija je primila odgovor od RCNL-a koji je pružio naknadne informacije povodom ove žalbe.
6. Dana 08. decembra 2017. godine, komisija je prosledila Šefici Misije (čitaj: ŠM) EULEX na Kosovu Izjavu sa činjenicama i pitanjima, pozivajući je da podnese svoje odgovore i zapažanja pisanim putem povodom pritužbi najkasnije do 26. januara 2018. godine.
7. Dopisom od 17. januara 2019. godine, od Misije je ponovo zatraženo da odgovori na pitanja od 16. februara 2019. godine.
8. Putem pisma dana 08. aprila 2019. godine, od Misije je zatraženo još jednom da dostavi odgovore na postavljena pitanja što je pre moguće.
9. Dana 20. juna 2019. godine, žalilac je obaveštena da je njena žalba pred komisijom još uvek u procesu ispitivanja.
10. Zapažanja ŠM-a na kraju su primljena 01. maja 2020. godine.
11. Zbog pandemije virusa *corona* pa i zbog obustave poštanskih usluga, zapažanja Misije nisu mogla biti dostavljena podnosiocu žalbe. Zbog vanrednih okolnosti stvorenih trenutnom sanitarnom situacijom i uverivši se da komisija može postupiti bez nanošenja štete podnosiocu žalbe, komisija je odlučila da bez odlaganja donese svoju odluku kako bi se osigurala da se postupci vode bez odlaganja i brzo. Podnesci Misije će biti dostavljeni podnosiocu žalbe zajedno sa ovom Odlukom tako da će podnosilac žalbe biti u mogućnosti da komentariše bilo koji od podnesaka Misije ako ona odluči da to učini u fazi utvrđivanja osnovanosti ovog postupka.
12. Dana 04. juna 2020. godine, žalba je proglašena prihvatljivom u pogledu navodnih povreda članova 2, 3, 8 i 13 Evropske Konvencije za ljudska prava (<https://www.hrrp.eu/srb/docs/Decisions/2020-06-04%20Admissibility%20Decision%202016-23-s%20signed.pdf>). U toj Odluci, komisija je zatražila od stranaka da daju odgovore na sledeća pitanja:

POZIVA MISIJU da u svojim podnescima o osnovanosti ovog slučaja pojasni sledeće:

- i. Ukoliko ih je i bilo, koje korake je Misija preduzela pred lokalnim vlastima u vezi ovog slučaja? Konkretno, da li se Misija raspitala kod lokalnih vlasti da li su (a) upoznati sa postojanjem ovog slučaja i (b) da li trenutno vode istragu nad istim i, ukoliko ne vode, (c) zašto to ne rade?
- ii. Koju ulogu, ukoliko planira, Misija namerava da igra u buduće u vezi sa ovim nerešenim slučajem prisilnog nestanka? Koju konkretnu meru ili radnju Misija razmatra u okviru svojih (trenutnih) ovlašćenja kako bi unapredila istragu i rešavanje ovog slučaja? Ukoliko Misija ne namerava da preduzme bilo koje korake u pogledu ovog slučaja, zašto?
- iii. Da li su dokumenta koja su primljena od UNMIK-a u vezi sa ovim slučajem prosleđena lokalnim kosovskim vlastima nakon promene mandata Misije u junu 2018. i smanjenja izvršne nadležnosti?
- iv. Da li je Misija pokušala da stupi u kontakt sa UNMIK-om, STRK-om ili Okružnim tužiocem kako bi dobila primerak predmetnog spisa koji pripada ovom slučaju? Ukoliko jeste, koji je ishod kontakta? Ukoliko nije, zašto?

POZIVA PODNOSIOCA ŽALBE da odgovori na sledeće:

- i. Molimo vas da opišete posledice – finansijske, pravne, lične i emocionalne – koje je izazvao nestanak vašeg rođaka po vas i vašu porodicu.
13. Dana 02. jula 2020. godine, Odluka o prihvatljivosti koju je komisija usvojila prosleđena je žaliocu i ŠM, pa su tom prilikom pozvani da daju odgovore na pitanja koja je komisija dala i da dostave svoje komentare o osnovanosti žalbe, ukoliko ih imaju, najkasnije do 04. septembra 2020. godine.
14. Dana 31. avgusta 2020. godine, putem elektronske komunikacije, ŠM je zatražio produžetak roka za podnošenje svojih odgovora i zapažanja povodom osnovanosti do 05. septembra 2020. godine. Komisija je pristala i ispunila ovaj zahtev.
15. Dana 05. oktobra 2020. godine, ŠM je dostavio svoje odgovore na pitanja koja je Komisija dala i svoja naknadna zapažanja povodom osnovanosti žalbe.
16. Dana 23. oktobra 2020. godine, zapažanja ŠM-a su prosleđena žaliocu informisanja radi.

II. ČINJENICE

17. Činjenice, kao što se vidi iz podnesaka od strane stranaka, mogu se ukratko opisati na sledeći način.
18. Dana 18. juna 1999. godine, suprug podnosioca žalbe je poslednji put viđen u Gjakova/Đakovici.
19. Nenavedenog datuma podnosilac žalbe prijavila je nestanak svog supruga Okružnom javnom tužilaštvu u Pejë/Peći i Ministarstvu Unutrašnjih poslova Republike Srbije.
20. Dana 24. juna 1999. godine, MKCK otvorio je zahtev za traženje supruga podnosioca žalbe.

III. PODNESCI OD STRANE STRANAKA

Podnesci od strane žalioca

21. Kao što se može zaključiti iz žalbenog obrasca, žalilac navodi da, tokom sprovođenja svog izvršnog mandata EULEX na Kosovu je trebalo da sprovede istragu povodom nestanka njenog supruga a ne uradivši to svojom krivicom prekršili su njena osnovna prava.
22. Podnosilac žalbe ne ukazuje na bilo koju određenu odredbu ili na neka posebna osnovna prava. Međutim, iz tona žalbe, vidljivo je da se ona odnosi na navodnu povredu sledećih osnovnih prava: član 2 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) pod njenim proceduralnim delom, koji garantuje osnovno pravo čoveka na život i predviđa obavezu istrage slučajeva sumnjivih smrti; Član 3 Konvencije koji garantuje pravo osobe da ne bude podvrgnuta mučenju ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Uz to, žalba može biti relevantna za prava data u članovima 8 i 13 Konvencije, koja garantuju pravo pojedinca na privatni i porodični život, kao i pravo na efikasan pravni lek.

Podnesci od strane Šefa Misije

23. Putem pisma 05. oktobra 2020. godine, Misija je odgovorila na pitanja komisije.
24. Na pitanje Da li je i koje korake Misija preduzela prema lokalnim organima u vezi sa ovim predmetom? Konkretno, da li se Misija raspitivala kod lokalnih organa da li (a) su znali za postojanje ovog predmeta i (b) da li ga trenutno istražuju i, ako ne, (c) zašto ne, Misija je odgovorila sledeće:

„Misija je posetila Osnovno tužilaštvo u Prizrenu da bi se raspitala da li se UNMIK-ov spis predmeta koji se odnosi na gospodina Dedića nalazi u njihovoj arhivi, ali je obavešten da se ne nalazi. EULEX se i dalje raspituje kod drugih osnovnih tužilaštava gde bi se mogao nalaziti spis predmeta i blagovremeno će obavestiti Komisiju i podnositeljku žalbe o eventualnim rezultatima.“

25. Sledeće pitanje Komisije je bilo:

Da li i kakvu ulogu Misija namerava da ima u budućnosti u vezi sa ovim nerešenim predmetom prisilnog nestanka? Koju konkretnu meru ili radnju Misija razmatra u okviru svojih (trenutnih) ovlašćenja u cilju unapređenja istrage i rešavanja ovog predmeta? Ako Misija ne namerava da preduzme bilo kakve korake u vezi sa ovim predmetom, zašto ne namerava da to uradi?

U svom odgovoru je Misija objasnila svoj trenutni mandat, navodeći stvari koje nije u mogućnosti da uradi i zaključila sledeće:

„Iako razume da ove aktivnosti ni na koji način ne mogu ublažiti patnju podnositeljke žalbe, EULEX želi da još jednom potvrdi svoju posvećenost da, u granicama svog mandata, pruži svu moguću podršku nadležnim institucijama.“

Misija je takođe navela da stoji na raspolaganju da pomogne lokalnim vlastima ukoliko dođu do novih dokaza. Misija se takođe obavezala da će nastaviti da ulaže napore na pronalaženju relevantnog UNMIK-ovog dosijea, kako bi žalilac mogla da zahteva pristup istom (od lokalnih vlasti). U tom pogledu, Misija je izjavila da su svi relevantni EULEX-ovi predmeti i spisi predmeta, uključujući i one nasleđene od UNMIK-a, preneti nadležnim organima do decembra 2018. godine.

26. Što se tiče osnovanosti slučaja, Misija priznaje da žalilac ima pravo na efikasnu istragu povodom nestanka svog supruga, ali da je to pravo, bar što se ovlašćenja tiče, obaveza koja predstavlja jedno od sredstava, a ne rezultat. Misija je dalje navela da je presudno u proceni njegove primene to da su „vlasti učinile sve što se od njih razumno moglo očekivati u okolnostima ovog predmeta“ i dodaje:

„[P]riroda i stepen ocene moraju se proceniti na osnovu svih relevantnih činjenica i u pogledu praktičnih stvarnosti istražnog rada“.

27. Rešavajući suštinu, Misija je započela isticanjem razmera izazova da se istraže slučajevi nestanka koji datiraju još iz vremena sukoba na Kosovu, i predložila je da se prilikom procene njenog postupanja moraju pravilno uzeti u obzir praktične realnosti i poteškoće u tom radu.
28. Misija je takođe podnela novo zapažanje koje se neznatno razlikuje od pređašnjih podnesaka koje podnosila u ranijim slučajevima:

„Prilikom ocene postupanja Misije u ovom predmetu, Misija poziva KRLJP da kao još jednu *'relevantnu činjenicu'* uzme u obzir da sporazum između UNMIK-a i EULEX-a, koji se odnosio na prenos tužilačkih spisa predmeta nije predviđao prenos dosijea koje je UNMIK već bio odbacio ili ukinuo, već samo *'aktivnih'* tužilačkih dosijea. Prema tome, odbačeni ili ukinuti spisi predmeta kao što je ovaj, nisu preneti na EULEX, već su arhivirani u Specijalnom tužilaštvu Republike Kosovo - STRK ili u okružnim tužilaštvima.“

O ovom konkretnom podnesku biće reči u nastavku. Misija takođe precizira da su „zatvoreni“ slučajevi nestalih lica bili „oni za koje su ostaci nestalih već bili pronađeni u trenutku primopredaje“ predmeta od UNMIK-a na EULEX.

29. Misija je takođe ukazala na praktične izazove koji su povezani sa upravljanjem hiljadama slučajeva i spisa predmeta koje je prosledio UNMIK, od kojih su mnogi bili neadekvatno organizovani. Na osnovu toga, Komisija se poziva da sprovede *'realnu'* i proporcionalnu procenu odgovora Misije.

30. Misija je na kraju navela sledeće:

„Misija priznaje da je upravljanje dosijeima nasleđenim od UNMIK-a bio izazov i da nije bila u stanju da ispravi mnoge nedoslednosti i dupliranja. Takođe priznaje da su njene policijske i tužilačke jedinice trebalo da osiguraju bolju komunikaciju sa žrtvama i rođacima žrtava, a takođe i sa širom javnošću. Međutim, tvrdi da bi bilo prosto nesrazmerno očekivati da je Misija mogla da istraži sva ubistva, sumnjive smrti i nestanke i otvori predmete koje su UNMIK-ovi organi već bili zatvorili. Stoga, u ovom predmetu i uzevši u obzir osnovne prepreke koje su predstavljene, Misija ne smatra da su prava podnositeljke žalbe povređena.“

Podnesci od strane podnosioca žalbe

31. Od podnosioca žalbe nisu primljeni dodatni podnesci.

IV. PROCENA KOMISIJE

Nikakva istraga nikada nije sprovedena nad ovim slučajem

32. Misija je efektivno priznala da nije istražila ovaj slučaj.

33. Iz evidencije je takođe očigledno da nije bilo efikasne istrage nad ovim slučajem pre nego što je predat Misiji i još uvek nije poznato da li ima istrage o ovom slučaju.

34. Komisija želi da istakne činjenicu da su prava koja su u pitanju u slučajevima prinudnog nestanka među najvažnijim od svih osnovnih ljudskih prava. Konkretno, takvi slučajevi često uključuju pitanja koja se tiču prava na život, prava da ne budu predmet surovog i neljudskog postupanja, prava na istinu, prava na poštovanje porodičnog života i prava na pristup pravdi. Vidi, npr., *Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Slučaj br. 2016-17, 04. jun 2019. god., par. 34. Priroda i opseg mera koje treba da usvoje od nadležnih organa radi garantovanja efikasne zaštite ovih prava moraju biti srazmerne i meriti ih prema važnosti koja se pridaje ovim pravima i osnovnim interesima koje žele da zaštite (vidi, npr., *Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Slučaj br. 2016-17, 04. jun 2019. god., par. 35). U isto vreme, ovi standardi se moraju primeniti na ovu Misiju na realan način koji, konkretno, uzima u obzir činjenicu da Misija EULEX nije država, da

su joj resursi bili ograničeni i da je delovala relevantno u složenom post konfliktom okruženju (vidi, ponovo, *Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Slučaj br. 2016-17, 04. jun 2019. god., par. 36ff (i tamo navedene reference); *A,B,C,D protiv EULEX-a*, 2012-09 do 2012-12, 20. jun 2013. god., par. 50).

35. Međutim, u svakom predmetu gde postoje verodostojni navodi da su prekršeni članovi 2 i 3, od vlasti se očekuje da istraže takve tvrdnje kako bi utvrdile istinu i, ako to omoguće dokazi, privede pravdi odgovorne za te povrede (vidi, npr., *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, Odluka i nalazi, 19. oktobar 2016. god., para. 36; *D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. protiv EULEX-a*, 2014-11 do 2014-17, Odluka o prihvatljivosti, 30. septembar 2015. god., par. 88; *Sadiku-Syla protiv EULEX-a*, 2014-34, Odluka o prihvatljivosti, 29. septembar 2015. god., par. 58. Vidi takođe i ESLJP: *Nachova i ostali protiv Bugarske*, Žalbe br. 43577/98 i 43579/98, presuda od 06. jula 2005. god., par. 110; *Hugh Jordan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, žalba br. 24746/94, presuda od 04. maja 2001. god., par. 105; *McCann i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 27. septembra 1995. god., Serije A br. 324, par. 161; *Assenov i ostali protiv Bugarske*, presuda od 28. oktobra 1998. god., Izveštaji sa presudama i odlukama 1998-VIII, par. 102).
36. U tom smislu, pravo žalioaca – shodno oba člana 2 i 3 Evropske konvencije za ljudska prava – da se nestanak njenog supruga istraži je prekršeno. Istraga se zatim okreće odgovornosti Misije, ukoliko je ima, za takvo stanje stvari.

Obaveze Misije prema ljudskim pravima

37. Od Misije se zahtevalo da ispunjava svoje izvršne odgovornosti na način koji je u skladu sa relevantnim standardima ljudskih prava. To je, između ostalog, podrazumevalo da će istraživati slučajeve u okviru svoje *pravne nadležnosti* koji uključuju kršenje prava zagarantovanih članovima 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Konkretno ovaj slučaj, kao i drugi slučajevi prisilnog nestanka/nestalih osoba, spadaju u opseg tih nadležnosti i odgovornosti.
38. Da bi objasnila svoj neuspeh u istrazi ovog slučaja, Misija u osnovi iznosi tri faktora ili razmatranja:
- a) izazov uključen u istragu slučajeva ove vrste u određenim okolnostima pod kojima je morala delovati; i
  - b) činjenica da se nije moglo očekivati da će rešiti sve relevantne slučajeve u pogledu veličine obaveza, posebno u pogledu neadekvatnog organizovanja i klasifikovanja spisa predmeta od strane njenog prethodnika, UNMIK-a; i
  - c) nagoveštaj da je sporazum između UNMIK-a i EULEX-a Kosovo predviđao da će ovaj drugi istražiti ili razmotriti samo slučajeve koji su još uvek bili aktivni/otvoreni u vreme njihovog prenosa.
39. Pored toga, kao preliminarnu stvar, Misija ukazuje na činjenicu da je ovaj slučaj od strane UNMIK-a okarakterisan kao „zatvoren“ pre nego što je predmetni spis koji pripada istom predat Misiji.
40. Rešavajući prvo ovo preliminarno pitanje, Komisija konstatuje sledeće. UNMIK je okarakterisao slučaj kao „zatvoren“ bez pravnog efekta na Misiju. Drugim rečima, nije bilo ništa manje zahtevano i očekivano da ispuni svoje odgovornosti u vezi sa ljudskim pravima kako u UNMIK-ovim „otvorenim“ slučajevima tako i u odnosu sa UNMIK-ovim „zatvorenim“ slučajevima. Takođe je kontradiktorno za Misiju da ukaže na činjenicu da je UNMIK slučaj prebacio na svoju odgovornost, dok istovremeno sugerise da je slučaj

zatvoren i da ne zahteva dalju akciju. Da je to zaista tako, ne bi bilo razloga da se predmet i spis istog predaju njima na čuvanje.

41. Štaviše, Misija je pregledom tih podataka znala da (a) oni nisu nužno pouzdani i (b) da su slučajevi ponekad „zatvoreni“ od strane UNMIK-a na osnovu toga da su ostaci žrtve pronađeni. Kao što je Misija bila upoznata, jedan takav faktor nije mogao da stavi tačku na njihove obaveze prema ljudskim pravima da istraže i, koliko to dokazi omogućavaju, privedu odgovorne za to pred sud, imajući u vidu da je Misija u to vreme imala izvršni mandat koji je obuhvatao sudove i tužilaštvo.
42. Komisija se zatim osvrće na argumente Misije u vezi sa izazovima sa kojima se suočava istraga ove vrste slučajeva u konkretno post-konfliktnom smislu Kosova. Misija je s pravom podvukla neke od izazova s kojima se suočila u istrazi slučajeva koji se sada razmatraju. Ovakav slučaj može biti veoma težak za istragu, naročito kada je skala relevantnog kriminaliteta visoka, resursi ograničeni, saradnja nije uvek dobra i, u slučaju EULEX-a, kada mora da organizuje spise predmeta koji su loše vođeni i organizovani od strane misije UN-a koja joj je prethodila.
43. Iako su ti izazovi istinski, srazmerni su prirodi odgovornosti (i resursa) koje je Misija dobila. Misija ni u jednom trenutku javno nije tvrdila da nije u stanju da izvršava svoje odgovornosti ili da ne može da se pridržava svojih obaveza u vezi sa ljudskim pravima. I ne postoji javna evidencija o tome da je tražila dodatna sredstva kako bi mogla da ispuni te obaveze. Umesto toga, prećutala je ono što sada kaže da je nemoguće - iz praktičnih ili tehničkih razloga - baviti se svim prenetim slučajevima. Tek kada je pokrenuto pitanje povrede prava podnosioca žalbe, Misija se okrenula toj okolnosti kao opravdanju za svoj neuspeh u postupanju i zaštiti prava onih na koje se ovo pitanje odnos.
44. Komisija se okreće razmatranju određenih aspekata ovog slučaja koji su relevantni za procenu postupanja Misije.

Prenos spisa od UNMIK-a

45. Komisija je primetila u ranijim slučajevima neadekvatan način na koji je UNMIK držao, organizovao i prenosio svoje slučajeve i spise predmeta Misiji. Komisija ovde neće ponoviti te nalaze, već samo napominje da su UNMIK-ovi postupci nesumnjivo imali negativan uticaj na sposobnost Misije da efikasno i brzo istražuje slučajeve prinudnog nestanka povezanih sa sukobom ili njegovim neposrednim posledicama.
46. Kao što je gore napomenuto, Misija nagoveštava da bi u okviru procene svog postupanja Komisija trebalo da uzme u obzir činjenicu da sporazum UNMIK-EULEX koji se odnosi na prenos spisa tužilaštva nije predvideo prenos dosijea koji su već bili odbačeni ili okončani od strane UNMIK-a, već samo „aktivne“ dosijee tužilaštva.
47. Međutim, ako je uopšte relevantna, ta činjenica bi imala samo malu težinu. To je zato što: (a) nije važno da li je to bilo predviđeno predmetnim sporazumom, već da je do prenosa tih spisa zaista došlo; i (b) semantička razlika između *prenosa* i *arhiviranja* koju Misija želi da izvede nema nikakvog uticaja na njene obaveze u vezi sa ljudskim pravima: imanje ovog predmetnog spisa u svom posedu nalaže da se sa njim i upozna i, zavisno od slučaja, efikasno isti iskoristi. U svakom slučaju, sa ili bez takvih spisa, od Misije bi se tražilo da istraži slučajeve za koje je znala i koji su spadali u njenu nadležnost. Njene odgovornosti - posebno sa stanovišta ljudskih prava - sastavljene su nezavisno od sporazuma sa UNMIK-om u vezi sa prenosom predmeta i spisa. Drugim rečima, nijedan takav sporazum ne bi mogao da se koristi za argumentovanje ograničenijeg obima

EULEX-ovih obaveza prema ljudskim pravima, posebno u kontekstu u kojem nijedan drugi organ ne bi mogao da ispuni te obaveze.

48. Komisija stoga odbacuje argumente Misije po tom pitanju.

Opseg izazova istrage

49. Čini se da Misija takođe sugerije da bi bilo nerazumno očekivati od nje da će istražiti svaki i sve slučajeve nestanka i ubistava i informisati sve rođake kojih se to tiče.

50. To, međutim, nije ovde relevantno pitanje. Ovde je pitanje zašto je ovaj konkretni slučaj ostao neistražen, a rođaci nestalih neobavešteni.

51. Osim toga, u meri u kojoj želi da ukaže na veličinu izazova kao opravdanje za svoj neuspeh, Misija bi trebalo da razmotri koliki je broj tih slučajeva (a) istražila i (b) rešila. Ovo bi moglo biti relevantno za procenu da li je ovaj slučaj bio sporadičan propust ili je odraz šireg obrasca propusta. Iz slučajeva s kojima je Komisija već morala da se pozabavi i iz informacija koje se odnose na ovaj slučaj, očigledno je da je ovo drugo mnogo verodostojnije objašnjenje za propust Misije da istraži ovaj slučaj. Samo mali deo svih slučajeva prisilnog nestanka povezanih sa sukobom (ili posledicama istog) bio je predmet efikasne istrage od strane EULEX-a. A još manji broj doveo je do krivičnog gonjenja osumnjičenih. *To je* podatak na osnovu kog se može proceniti postupanje Misije u pojedinačnim slučajevima.

52. U tim okolnostima, Komisija ne može prihvatiti kao razumnu ili verodostojnu sugestiju da veličina izazova - iako iskrena po značaju - nudi valjano opravdanje za neuspeh Misije da istraži ovaj slučaj i da rođake nestale osobe na odgovarajući način informiše.

53. Te stoga, Komisija nalazi da je zbog neuspeha da istraži ovaj slučaj Misija prekršila prava podnosioca žalbe shodno članova 2 i 3 Evropske Konvencije (proceduralni deo).

54. Kao rezultat tih nalaza, Komisija smatra nepotrebnim da takođe dâ posebno nalaze u vezi potencijalnog kršenja članova 8 i 13 Evropske Konvencije. Ipak, Komisija mora da napomene da ove odredbe štite različite interese osoba na koje se ovo odnosi ali koji se u delovima preklapaju. Komisija bi dalje naglasila da će ove odredbe imati direktan uticaj na odgovornost onih koji su potrebni za istragu navoda o prisilnom nestanku, jer moraju osigurati da se ta prava uredno primenjuju i efikasno štite u tom kontekstu.

Neuspeh da se informišu rođaci nestalih

55. Jedna efikasna istraga nad ovom vrstom slučajeva bi takođe zahtevala od organa vlasti da oni žrtve generalno informišu o procesu istrage. Vidi, npr., *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, Odluka i nalazi, 11. novembar 2015. god., par. 61-63; *U.F. protiv EULEX-a*, 2016-12, Odluka i nalazi, 12. februar 2020. god., par. 97; *Milijana Avramović protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, Slučaj br. 2016-17, 04. jun 2019. god., par. 55; *S.H. protiv EULEX-a*, odluka i nalazi, slučaj br. 2016-28, 11. septembar 2019. god., par. 66; *Desanka i Zoran Stanišić protiv EULEX-a*, 2012-22, 11. novembar 2015. god., par. 66; *L.O. protiv EULEX-a*, 2014-32, 11. novembar 2015. god., par. 60-61, 72-73; KRLJP, Beleška o praksi rada o dužnosti da se istraže navodi o kršenju prava, pp 28-30; vidi takođe *Ahmet Özkan i ostali protiv Turske*, žalba br. 21689/93, ESLJP Presuda od 6. aprila 2004. god., par. 311-314, *Isayeva protiv Rusije*, Žalba br. 57950/00, ESLJP Presuda od 24. februara 2005. god., par. 211-214; *Al-Skeini i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, žalba br. 55721/07, ESLJP presuda od 7. jula 2011. god., par. 167. Ovaj zahtev ima za cilj da obezbedi da rodbina može smisleno da doprinese i učestvuje i nastoji da umanj napore i bol zbog neznanja

šta se dogodilo sa njihovom voljenom osobom. Vidi takođe i *S.H. protiv EULEX-a*, Odluka i nalazi, slučaj br. 2016-28, 11. septembar 2019. god., par. 66; *U.F. protiv EULEX-a*, 2016-12, Odluka i nalazi, 12. februar 2020. god., par. 96.

56. Misija ne pokušava da objasni zašto nije informisala žalioca u ovom slučaju ili bilo koga drugog od rođaka nestale osobe.
57. Ovo je delimično povezano sa činjenicom da nisu sproveli istragu nad ovim slučajem i da su malo ili uopšte nisu imali šta da saopšte rodbini. To, međutim, nije opravdanje ili opravdanje za neuspeh da se rodbina informiše. Umesto toga, normativno rečeno, pogoršava kršenje prava interesnih strana, u ovom slučaju prava podnosioca žalbe.
58. Komisija, prema tome, nalazi da Misija takođe nije ispunila svoju obavezu da obavesti rođake nestale osobe relevantne za ovaj slučaj i da ovaj propust predstavlja dalju povredu osnovnih prava podnosioca žalbe prema članovima 2 i 3 (proceduralni deo) Evropske konvencije o ljudskim pravima.
59. U svetlu gore spomenutih nalaza, Komisija neće donositi zaključke u vezi sa poštovanjem (ili na neki drugi način) drugih relevantnih garancija ljudskih prava od strane Misije.

Nagoveštaj Misije da je spremna da pomogne

60. U svojim podnescima je Misija nagovestila da je spremna da pomogne lokalnim vlastima ukoliko novi dokazi budu dostupni. Komisiji nije jasno kakvu pomoć Misija nudi uzimajući u obzir veoma usku i ograničenu prirodu njenog trenutnog mandata.
61. Misija, naravno, zna da bez istrage takve informacije verovatno neće biti dostupne. Stoga je neophodno da Misija svojim rečima dâ suštinu.
62. U tu svrhu, Komisija će pozvati šefa Misije da pažljivo razmotri usvajanje potpune i efikasne strategije za istu, kako bi konačno pitanje nestalih postalo prioritet Misije.
63. U ovom pogledu Komisija primećuje javnu izjavu koja se odnosi na šefa Misije u kojoj je on izjavio da Misija jeste i ostaje posvećena doprinošenju rešavanja slučajeva prisilnih nestanaka (vidi, npr., EULEX-ova Kancelarija za informisanje, Saopštenje za medije: „Imamo više od 1640 razloga da nastavimo svoj rad na utvrđivanju sudbine nestalih,“ kaže šef Misije EU vladavine prava na Nacionalni dan nestalih“; Asošijejtred pres, „kosovske porodice traže odgovore 21 godinu nakon srpskog konflikta“, 14. maj 2020. god. (na engleskom): <https://apnews.com/d86d5397215c81f2f695f46d2c905977>).
64. Komisija je obazriva u pogledu nade u ovu izjavu i pozvaće šefa misije da predstavi svoju strategiju sa konkretnim i značajnim koracima, koje Misija namerava da primeni u tom pogledu kako bi osigurala da se ljudska prava interesnih strana – uključujući i konkretno ovog podnosioca žalbe - u tom smislu efektivno garantuju.

Zaključci Komisije povodom poštovanja svojih obaveza prema ljudskim pravima od strane Misije

65. Iz gore navedenih razloga, Komisija nalazi da je Misija prekršila osnovna prava podnosioca žalbe, između ostalog, zagarantovana članovima 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima (proceduralni deo).
66. Ova prava su među najvažnijim pravima zagarantovanim Konvencijom. A kršenje koje se pripisuje Misiji je teško i ozbiljno. Odnosi se na suštinske i osnovne garancije ljudskih prava za koje je Misija stvorena da štiti i podržava. Nije uspela da to učini u pogledu

podnosioca žalbe i, kao rezultat toga, doprinela je situaciji u kojoj ona i dalje živi. Situacija u kojoj ona (žalilac) nema podataka o sudbini svog supruga, okolnostima u kojima je nestao i onome što mu se dogodilo.

67. Misija mora da preuzme deo odgovornosti za ovu situaciju i mora naći način da pruži neku vrstu olakšanja za isto.

Trenutni mandat Misije i njene obaveze u pogledu ljudskih prava

68. Komisija je stekla utisak da trenutni mandat Misije ili barem način na koji ga Misija tumači možda neće biti u stanju da osigura da Misija može efikasno da popravi prava žrtava kao što je podnosilac žalbe u ovom slučaju.
69. Imajući u vidu da je šef Misije konstantno odbijao da prizna odgovornost Misije za ona kršenja koja je komisija pripisala istoj i u pogledu činjenice da Misija ne može da obezbedi finansijsku nadoknadu, niti da sprovede istragu nad tim slučajevima zbog svog trenutnog mandata, postoji malo načina za podnosioca žalbe da traži efikasan pravni lek za kršenja od strane Misije.
70. Komisija, prema tome, poziva šefa Misije da pažljivo razmotri koji pravni lekovi su još uvek dostupni misiji u ovom slučaju u kojem je utvrđeno da je ista prekršila prava srodnika nestale osobe i da o svojim zaključcima obavesti Komisiju.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA JEDNOGLASNO

NALAZI da je Misija prekršila osnovna prava podnosioca žalbe garantovana članom 2. (proceduralni deo) i 3 Evropske Konvencije o ljudskim pravima;

DALJE NALAZI da su povrede prava ozbiljne i da i dalje traju te stoga pozivaju da se usvoje popravne mere srazmerne njima;

POZIVA ŠEFA MISIJE, konkretno, da razmotri tumačenje koje je trenutno dato o prirodi i obimu obaveza Misije na polju ljudskih prava i da razmotri sledeće:

1. Komisija poziva šefa Misije da razmisli o formalnom priznanju kršenja prava podnosioca žalbe od strane Misije i da za to pruži adekvatno olakšanje.
2. Komisija poziva Misiju da nastavi da traži i da identifikuje tužilaštvo odgovorno za istragu ovog slučaja.
3. Komisija dalje poziva Misiju da se raspita kod nadležnog tužioca da li se ovaj slučaj istražuje a, ukoliko je odgovor ne, zašto je to tako.
4. Komisija poziva Misiju da razmotri koje konkretne i značajne korake treba preduzeti da bi se doprinelo kretanju napred u istrazi slučajeva prisilnog nestanka/nestalih osoba. Komisija je spremna da nastavi da saraduje sa šefom misije u pokušaju da pronađu rešenja u tu svrhu. Međutim Komisija želi da napomene da su dosadašnji koraci koje je Misija preduzela neadekvatni sa stanovišta obaveza Misije u pogledu ljudskih prava i nisu u stanju da značajnije doprinesu rešavanju tih slučajeva. Krajnje je vreme da Misija učini više.

5. Komisija poziva šefa Misije da pažljivo razmisli koji pravni lek je još uvek dostupan misiji u slučaju kao što je ovaj gde je misija utvrdila da je povredila prava srodnika nestale osobe i da komisiju obavesti o svojim zaključcima.
6. Komisija poziva Misiju da dostavi primerak ove odluke
  - i. Relevantnom osoblju unutar Misije;
  - ii. Relevantnim zvaničnicima Evropske Unije koji su odgovorni za Kosovo, region Balkana ili pitanja ljudskih prava;
  - iii. Lokalnim organima vlasti nadležnim da ispituju ovaj slučaj.

KOMISIJA S UVAŽAVANJEM ZAHTEVA OD MISIJE da podnese izveštaj o sprovođenju ovih preporuka i da dogovori na njene upite što je brže moguće, a najkasnije do 28. februara 2021. godine.

U ime Komisije,

Guénaél METTRAUX
Predsedavajući član

Anna BEDNAREK
Član

Anna AUTIO
Član